

100-
mag. 35-6

4974

КРАТКОЕ И ИЩНОЕ
ИЗЛОЖЕНІЕ

4974

за

раздѣленіе то, начертаніе то, именованіе то,
и произношеніе то на-писменѣ та, и правила
за сричаніе то, просодіа та, и сабгatz,

и за право то чтеніе

на

ГРЪЧЕСКІЯ ІЗЫКА.

отъ

НЕОФУТА
Іеромонаха П. П. Рѣмца.

ВЪ БѢЛИГРАДѢ,
въ Княжеско-Сербской Типографіи.

1835.

Дозволявасе да се печата, съ тимъ примѣчаніемъ, да се шесть
екземплара исте кнѣиге на расположеніе Княжеске Канцела-
ріе даду.

У Бъограду, 1-гъ Августа, 1855.

ДИМИТРИЙ ИСАИЛОВИЪ,
Цензоръ.

Любѣзніи ѣдиноплемѣнни читатели!

Не сѣдѣхъ за излишно да се издадѣ на свѣтъ и това ма-
ло собраніице „Правила Грѣческаго ꙗзыка“ за на-
шата любѣзна юность, понеже всѣкий знае безъ доказател-
ства, защо колкото челоуѣцы се намерѣватъ мало нѣчто
просвѣщени въ наше то любѣзно отечество, сички те бѣтъ Грѣ-
чески са се просвѣтили и напоили съ потребни пенѣтиа, за-
щито Грѣцы-те които се нахѣждатъ въ Търѣцка-та держѣва
и подъ тѣхно ꙗго, каквѣ то и мѣ, секаде ꙗматъ оучилища
(не разѣмѣкамъ оучилища тѣка, въ които се оучатъ *аѣфра*,
вѣта, и *уѣца*, но Ёллинско оученіе, и високи навки.) А
кѣи мѣже отъ насъ да се похѣвали, че ꙗмаме въ Болгаріа та
некаде варемъ ѣдно оучилище, дѣто да се предава Славѣн-
скіо ꙗзыкъ (кѣи то ѣ искренна мѣтеръ на-нашіатъ Българ-
скіатъ) основателно, то ѣсть съ Граммѣтика; а како ли по
высоко нѣкое оученіе; а коѣ оученіе ѣ было до днѣсь въ на-
ши те оучилища, кѣи ли го не знае; въкваръ, навстница,
псалтиръ. А по високо Апѣстолъ, Ёвангеліе, Свѣтчѣ. О Бѣ-

по истинѣ, особно ўбо аки нѣкій источникъ и пѣтекодитель на нашѣхъ Славѣнски на-исправленіе то, а ко ѡбще и на сѣчки те Европѣйски ѣзыцы ꙗкоже нѣкій богатыи заимодавецъ. Доде да се преклѣни и наше то жестоко цѣстїе, да можеме да ѣмаме благи надежды да полѣчиме на нашѣхъ матерній ѣзыккъ сѣчки те наѣки, коѣто доврѣд можеме да ѣжидѣеме по моему мнѣнію, токмо ѡтъ Россійскїа ѣзыккъ, и ѡтъ лубочестїе то и прилежанїе то на-наши те ѣдиноплемѣнни оучѣни, но и то послѣ по много времѣ, зацѣто са много ѡвстоѣтелствата, цѣто препѣтствѣватъ на тока доврѣд. И послѣ по тока собранїице (коѣто ѣ предварително понѣтїе на-Грѣческїа ѣзыккъ) ѣмамъ намѣренїе, аки ми допѣстатъ временни те ѡвстоѣтелства, и подаде рѣкопомощь Болгарско то честолюбїе, да ѣздадемъ на свѣтъ и полнѣмъ лексїкѣнъ за Грѣческїатъ и Болгарскїатъ ѣзыккъ. Тѣа Лексїкѣнъ не цѣ да вѣде съ такѣвъ чїнъ, какѣто цѣ са се ѣздавали до сегѣ нѣкои лексїкѣнѣ та, въ коїто се содержаватъ токмо нѣколко потребны рѣчи, и то не по ѡлфавитѣ, като да може сѣкой да намѣри коѣто му рѣчь потребѣвка, но спорѣтъ потребности сочинѣнїа, но цѣ да вѣде чїненъ, богѣтъ, и полнъ съ различни ѣзраженїа, Грамматїчески, Географїчески, Арїдмитїчески, фїзїчески, ѡстремїчески понѣтїа, послѣквицы странни, и недѣсвообрѣтаемы въ дрѣги Лексїкѣ рѣчи. ѣдинѣмъ слѣвомъ такѣвъ полнъ и богѣтъ лексїкѣнъ ѣще не ѣ видѣло видѣло то на простогрѣческїатъ ѣзыккъ, коїто ѣ собранъ и допѣленъ ѡтъ различни цѣ са до сегѣ ѣздадени на свѣтъ лексїкѣ, а най много, ѡтъ различни Грѣчески списѣтели, и ѡтъ пресло-

кѣтый Андїма Γαξη лексїкѣнъ. И прїзготовѣлѣвасѣ вещьство то му почтї ѡтъ патнѣдесѣтъ годїны, и не ѣ нѣжда да му се представѣлка и ѡписѣвка тѣка доврѣнѣта, зацѣто рачїтели те на-мѣзы те познаватъ го какѣвъ ѣ и какѣвъ цѣ вѣде, но токмо ѣднѣшъ да помѣгне богъ да ѣзлѣзне на свѣтъ, зацѣто не ѣ лѣсно и малотрѣдно тока дѣло, но трѣбѣватъ пѣти кровѣви, и ѣждивѣнїа тѣжки, ѣставамъ дрѣги те трѣдности, коїто са неизѣбжны за всѣка кнїга когѣто се преврѣчи въ тї пографїата. За то и предѣвѣлѣвамъ тѣка нашѣмъ ѣдиноплемѣннымъ, да козѣвѣдимъ нѣкое желанїе въ тѣхнїте дѣши за ѣдно такѣва сѣбно дѣло и въ нашѣхъ вѣднѣй рѣдъ, кѣи то тогѣва цѣ прїиме дрѣги чѣвствоканїа, и цѣ да се преобразї като дрѣги те народи, когѣто вїди въ свое то ѡтѣческѣо такїва вѣщи, коїте козѣвѣждѣватъ честолюбїе то и за по сѣбнїи дѣла, (нѣка разѣмѣвка сѣкой цѣо гевѣримъ). Соверѣтеси прѣче сѣчки те сїли ѣ любѣзнїи ѣдиноплемѣнни Болгари! И да се потрѣдиме сѣчки равнѣсїано да нѣ прїдобїеме и тока доврѣд въ нашѣхъ рѣдъ, зацѣто аки не за прѣдрѣчѣннїи те причїны, а то за дрѣги доврѣны, сѣкой знѣе какѣва неизѣбжна нѣжда ѣмамы му. (Болгарѣ те) за Грѣческїатъ ѣзыккъ, най много ѡтъ сѣчки те народи. И азъ съ вѣжїа помѣщъ начїнамъ (аки ми продолжї богъ живѣтатъ) да послѣжимъ со сѣчки те си сїлы на любѣзнѣмъ нашѣмъ рѣдъ, и да ѣспѣтамъ Болгарско то цѣстїе съ какѣво ѣке глѣда като Болгарѣ те, съ благѣсѣрдно ли и благѣскѣбно, илї съ ѣростно и завїстно. И за то заѣцїамъ ѣзлѣко ѣскѣшенїе то, сирѣчь ѡтъ малѣ те работѣ постѣпенно да

се ко́снемъ и за по́ голѣмы те, но пѣрвый мой ѡпытъ, при́а добръ оуспѣхъ, зашчо́то видѣхъ на свѣтъъ пѣрво взаимночи́- телны те тѣблицы, а потѡмъ и Граммѣтика та на собствѣн- ныятъ нашъ ѡзыкъ. И по́нѣже, познѣхъ къ тѡа пѣрвый мой ѡпытъ, зашчо́д не ѣ былѡ тѡлко жестѡко Болгарско то ци́астіе (какѡбѡто шчо смѣ мыслили до сегѡ) и зашчо́д тѡа мѣсль не ѣ происходѣла ѡтъ дрѡго нишо, тѡкмо ѡтъ наше то нерадѣніе за такѣва рѡботы, затѡ и ймамъ благи наде́жды да прѣй- ме добръ оуспѣхъ и за мышленно то дѣло, съ коѣто и ѡ- стаѡ ѡжидѡа вѡшего тѣплаго оусѣрдѣа, и по́мощи,

Здравствѣй те.

КРА́ТКОЕ И И́СНОЕ ИЗЛОЖѢНІЕ

За раздѣленіе то, начертаніе то, именованіе то, и произношеніе то на-писменѡ та, и правѣла за сри- цаніе то, просѡдѣа та, и слѡгатъ, и за право то чтеніе на-Грѣческіа ѡзыкъ.

ГЛАВА ПЕРВАА.

За раздѣленіе то на-писменѡ та.

„Грѣческіи ѡзыкъ йма 24 вѣквы.

α. β. γ. δ. ε. ζ. η. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π.
ρ. σ. τ. υ. φ. χ. ψ. ω.

„Онѣ се раздѣлаватъ на самогласны и согласны.

„Самогласны са седмъ, α. ε. η. ι. ο. υ. ω.

„Согласны са седмнадесѣтъ, β. γ. δ. ζ. θ. κ. λ.
μ. ν. ξ. π. ρ. σ. τ. φ. χ. ψ.

„Ѳтъ самогласны те бѣватъ двоугласны те (Дѣф.ѡгги те.)

„Сички те двоугласны са десѣтъ.

„Онѣ се раздѣлѣватъ на Господственны и злоупотребительны.

„Господственны са шестъ, *αι, αυ, ει, ευ, οι, ου.* *)

„Злоупотребительны четири, *α, η, ρ, υ.*

„Самогласны те бѣквы се раздѣлѣватъ на три.

„на долги, *η, ω.*

„на кратки, *ε, ο.*

„на двовременны, *α, ι, υ.*

„Согласны те се раздѣлѣватъ на шестъ.

„на согъбы (двобинны) *ξ, ξ, ψ.*

„на тонки, *κ, π, τ.*

„на гъсты, *θ, φ, χ.*

„на средни, *β, γ, δ.*

„на непрелѣкнѣлы, *λ, μ, ν, ρ.*

„и на едѣнственное, *σ.*

„Отъ самогласны те и согласны те вѣватъ слогове те *αν-θρω-πος.*

„Отъ слогове те вѣватъ рѣчи те *ανθρωπος.*

„Отъ рѣчи те стѣва цѣло то слово, *ὁ ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον λογικόν. ὁ θεὸς ἐποίησε τὸν ἕρανόν, τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς.*

„Цѣло то слово се раздѣлава на рѣчи, зашѣ то сѣчко нѣшо, *ὅτι* шѣто ѣ собрано, на него мѣ-

*) Нѣкои притѣратъ ѣще двѣ двогласны, *ηυ* и *ου.* кой то се произносатъ като *ηφ, ωφ.* и *ηυ* ѣ скѣпственна *ἀττικомъ,* а *ου* *ἰωνаномъ.* н. п. *ἠτυχεν,* вмѣсте *ετυχεν.* *ὠτός,* вм. *αυτός.* но онѣ са прѣтворены отъ *ευ,* и *αυ.*

же и да се раздѣлѣй. Слово то ѣ собрано *ὅτι* рѣчи, на рѣчи мѣже и да се раздѣлѣй.

„Рѣчи те се раздѣлѣватъ на слогове, *αν-θρω-πος.*

„Слогове те се раздѣлѣватъ на писменѣ та, *α-ν-θ-ρ-ω-π-ο-ς.*

„Писменѣ та не мѣжатъ да се раздѣлѣтъ на нѣшо, зашѣ то онѣ са частъ слова малѣнша и неразѣлана.

ГЛАВА ВТОРА

за начертанѣ то, именованѣ то, и произношенѣ то на-писменѣ та.

Α, α, алфа. Произносѣ се като славѣнско то *азъ,* *ама; авѣ.* онѣ когато се оуѣсѣдѣви произносѣтсе и двѣ те чѣсто, н. п. *Ααρών, Αβραάμ.* то не страда никогашъ, сѣрѣчъ не прѣйма никое измѣненѣ гдѣ да се сѣдѣчи, но всегдѣ сохранива свѣпаты чѣстыи и бѣтѣственныи гласъ. (а)

Β, β, бѣта. Произносѣтсе и онѣ като славѣнско то *вѣди.* *βάλλω, βήμα.* и то когато се оуѣсѣдѣви,

(а) *α*-та когато ѣ оуѣ *αι* дѣфдоггосъ гѣвиси гласѣтъ, зашѣто и двѣте заѣдно нито като *α* нито като *ι* се произносѣтъ, но като *ε,* каквѣто шѣ се вѣди въ произношенѣ то на-дѣфдогги те. а оуѣ тѣм дѣфдоггосъ *αυ,* сохранива свѣпаты истыи гласъ.

произно́сатсе ѿ двѣте чѣсто, н. п. *Αββαζιμ, Σάββατον*. ѿ ѡнѡ не стра́да нѣкогашъ прѣмѣнѣнїе.

. *Г, γ, γάρμα*. Не сѣ произно́си като славѣнскїятъ глаго́лъ, но сѣ различно произно́шенїе, сѣрѣчь сѣ невѡто (сѣ невѣто) коѣто мѡже да на́чи нѣкой ѡтъ живъ тѡкмо гла́съ, зашѡто произно́шенїе то не мѡже да се ѡпїше сѣкаде тѡчно. ѡнѡ стра́да прѣмѣнѣнїе. ѿ пѣрво когáто се ѡуѣдѣнїе не произно́сатсе ѿ двѣте со свѡятъ сѣ чѣстнѣй гла́съ, но пѣрво то се произно́си като *ν*, а втѡро то като славѣнскїятъ глаго́лъ, а нѣ като Грѣческо то *γάρμα*. н. п. *ἄγγελος*, така сѣ произно́си а́нгелосѣ. втѡро, ѿ когáто се намери предъ *κ, ξ, χ*, като *ν*-се произно́си, н. п. *ἄγκυρα, παγκράσιος, φάραγξ, λάρυγξ, συγχωρῶ, σύγχυσις*. произно́сатсе а́нгѣра, пангѡсміосѣ, фáранкѣсѣ, лáргнѣсѣ, сѣнхѡрѡ, сѣнхѣсѣ. ѿ вѣ тѣа ѡвáче ѡстанѡва мáло нѣкое сокровѣнно произно́шенїе, коѣто не мѡже да се ѡпїше, но трѣвѡва да го чѣе нѣкой ѡтъ живъ гла́съ (в). *γ*-та предъ само-

(в) вѣ славѣнска рѣчь когáто се намери *г* предъ *к*, чѣсто се произно́сатъ ѿ двѣте, а нѣ като шѡ рѣкохѣме за Грѣческо то *γ*. зашѡто сѣкой ѣзыкѣ сѣ ѿма свѡйство то. н. п. лѣгкїй, мáлѣкїй, какѡто шѡ са писани така сѣ сѣ ѿ произно́сатъ, а вѣ чѣждыте рѣчи трѣвѡва да сохрãнãваме ѿ нѣе нѣхно то произно́шенїе, зашѡто а́ко го рѣчѣме вѣ чѣжестрãнна рѣчь какѡто шѡ ѣ писано растѣрасѣ рѣчьта ѿ не знáчи на ѡнѣй ѣзыкѣ нѣшо. Какѡто н. п. *ἄγκυρα* трѣвѡва да произно́симѣ а́нгѣ-

гла́сни те писменã ѿма дво́лко произно́шенїе, предъ *α, ο, ω*, дрѣго ѿче се произно́си, а предъ *ε, η, ι, υ*, ѿ предъ дѣфѡлоггѣ те шѡ ѿматъ гла́съ като *ε*, ѿ като *ι*, дрѣго ѿче. товã ѿсто то да развѣмѣшъ ѿ за *κ*-та ѿ за *χ*-то.

Δ, δ, δέλτα. ѿ ѡнѡ не сѣ произно́си като славѣнско то доврѡ, но сѣ лãзѣкатъ и зѣвѣте, *δῶρον δίδωμι*. за тѡ ѿ нѣго ѡтъ живъ тѡкмо гла́съ мѡже да на́чи нѣкой. ѡнѡ когáто се ѡуѣдѣнїе произно́сатсе ѿ двѣте чѣсто. н. п. *κάδδος*. ѿ тѡ не стра́да нѣкогашъ нѣшо.

Ε, ε, ἔπιλον. ѡнѡ сѣ произно́си какѡто сѣ произно́си славѣнско то *ε* когáто стоѿ по междѡ двѣ согла́сни писменã. н. п. менѣ теѣѣ. ѿлѣ като росѣйско то ѡвращѣно *э*. така ѿ тѡ вѣ Грѣческїятъ ѣзыкѣ дѣ да *ε* ѿлѣ междѡ двѣ самогла́сни, ѿлѣ междѡ двѣ согла́сни, ѿлѣ ѡтъ край на-рѣчьта, ѿлѣ на край, ѿлѣ вѣ средѣ, всегдã сохрãнãва тѡа гла́съ, н. п. *ἐμετός*, ѡтъ край ѿ по междѡ двѣ согла́сни. *ἄεω*, междѡ двѣ самогла́сни. *ἐμὲ*, ѡтъ край ѿ на край на-рѣчьта. вѣ тѣа сѣчки те, все ѣдѣнѣ гла́съ

ра. *Παγκράσιος* (пангратїй) пангратїй. а двѣ *γγ* ѣднѡ по дрѣго не сѣ нахѡждатъ вѣ славѣнска рѣчь нѣкадѣ, за тѡ вѣ чѣждыте рѣчи трѣвѡва да чѣваме нѣхно то произно́шенїе. н. п. а́нгѣл да произно́симѣ а́нгѣл, а́γγεϊ а́нгѣй, ѿ проч.

има ѣψιαο то, сирѣчь еди́накво произноше́нїе (г) ε-то въ ει δίφ.φογγοςъ гдѣши гласѣтъ со всѣмиъ, ѡ то́кмо іωта та се произно́си.

Ζ, ζ, ζήτα. Произно́сисе като славѣнско то зе-ма́. ξωή, ξήλος. ѡ днѡ не стра́да нїкогашъ нїцо.

Η, η, ήτα. произно́сисе ѡ то́ като славѣнско то ѡже. η. η. ηώς, ήχος, ήλιος. ѡ днѡ нїкогда́ не стра́да нїцо.

Θ, θ, θήτα. ѡ днѡ се произно́си като ѡнта, θεός, θυσία, но ѡ негово то произноше́нїе трѣвѣва да на-ѡчи некой ѡтъ живѣ гласѣ, зацо́то не мо́же секой да го произно́си то́чно съ приаично то мѡ произ-ноше́нїе, но е́днї го произно́сатъ като τ, а дрѣги като φ. ѡ вїдисе да ѣ всма́ трѣдно́ негово то произноше́нїе на Бѡлгарїте, зацо́то въ славѣнска рѣчь не се нахо́жда то́ нїкаде, но оупотревлѣва-се то́кмо за чѡжеазы́чны рѣчи, η. η. Θ.ωμὰ, Θε-όδωρς, Θε.αβύρς, Θε.εολογία, Θε.αμάρς, ѡ днѡ не-стра́да нїцо.

Σι μα

(г) ε-то въ славѣнскїатъ ѡзы́къ има дво́лко произноше́-нїе, ѡ кога́то стої ѡтъ кра́й на-рѣчь та произно́сисе като ζ, η. η. εγὼ като ζγὼ, като ζ-се произно́си ѡ ко-га́то стої по самогласно, ѡдї помеждѡ две самогласни, η. η. μοῦ, като μοῦ, твоῦα, като твоῦα. ѡ кога́то стої по согласно, тога́ка се произно́си като Грѣческо то, менῆ, теβῆ, сеβῆ, ѡ проч.

Σι μα η

Ι, ι, ιῶτα. ѡ днѡ се произно́си като славѣнско то ι ἱερὸς, ἐλπὶς, λιμήν. ѡ не стра́да нїцо, то́кмо въ δίφ.φογγιτε αι, ѡ υι, гдѣвимѣсе гласѡ.

Κ, κ, κάππα. ѡ днѡ се произно́си като славѣн-ско то ка́ко, κόσμος, σκάπτω, днѡ кога́то се наме́ри по γ, произно́сисе като славѣнскїатъ глагѡлз, η. η. παγκόσμιος, ἄκχυρα, πανγὸσμῖοςъ, ἄγγυρα. ѡ кога́то се наме́ри по ν, подѡръз сѡдѡдѡщи те ἄρθρα τὸν, τήν, τοῖν, ταῖν, τῶν, ѡ по ἐν предаѡгъ, паки като глагѡлз се произно́си, η. η. τὸν κόσμον, τήν κόλασιν, τοῖν κροτάφοιν, ταῖν καρδίαιν, τῶν κόλπων, ἐν κόσμῳ, τὸν γόζμονъ, τὴν γόλασῖνъ, τὴν γροτάφῖνъ, τὴν γαρδίῖνъ, τὴν γόλαπονъ, ἐν γόζμῳ. (Δ) днѡ кога́-то се оу́сѡгдѣви произно́сатсе ѡ две те чїсто, η. η. σάκκος, ζάκκος, ἐκκλησία. за дво́лко то произно-ше́нїе на-ка́ппа та предъ самогласны те, зрї въ Γάμμα та.

Λ, λ, λάμβδα. ѡ днѡ се произно́си като славѣн-ско то лю́ди. λαὸς, λόγος. ѡ кога́то се оу́сѡгдѣви про-изно́сатсе ѡ две те чїсто, η. η. ἀλλὰ σύλλογος, ѡ то́ не стра́да нїцо.

Μ, μ, μῦ. ѡ то́ се произно́си като славѣнско то мыслѣ́те, μόμος, μιμῶμαι. ѡ кога́то се оу́сѡгдѣви про-

(Δ) ἄ въ дрѣга сѡдѡчїи, сир. кога́то ѣ въ дрѣга рѣчь ν-то, ἄ въ дрѣга κ-та, тога́ка се произно́си чїсто η. η. κλῖνον κύριε τὸ ἔς σε, σῶσον κύριε τὸν λαόν σε, πολλῶν κακῶν αἴτιος.

изнѣсатсе ѡ двѣте чѣсто, н. п. *γάμμα, συμμετέχω.*
 ѡ δὸν не страда ницо.

Ν, ν, νῶ. ѡ δὸν се произнѣси като славѣнско то
 нѣшн, *νέος, ννεχής.* ѡ τὸ когѣтосе οὐδέγδβн про-
 изнѣсатсе ѡ двѣте чѣсто, н. п. *Ἄννα, μάννα.* ѡ ко-
 гѣто се намери предз π, вх сѣдѣющи те *ἄρθρα τὸν,*
τὴν, τοῖν, ταῖν, τῶν, ѡ ἐν, н *συν* предѣзи (каквѣ-
 то цю рѣкохмє вх *κάππατα*) произнѣснє като μ.
 н. п. *τὸν πατέρα* томбатѣра, *τὴν πᾶσαν* тимбѣсанз,
τῶν πετρῶν твнветрѣнз, *ἐν πέτρα* ѣмвѣтра, *συν*
πάσι смвѣси. но когѣто стои вх дрѣга рѣчь
 ν-то, ѡ вх дрѣга π-то, тогѣва се произнѣсатз ѡ
 двѣте чѣсто, н. п. *σῶσον πάντας ἡμᾶς, θάνατον*
πατήσας, ἦτον ποτέ. (каквѣто цю се рѣче ѡ за
κάππατα).

Ξ, ξ, ξῶ. ѡ δὸν се произнѣси като кс. *ξένος, ξί-*
φος. ѡ вх славѣнска рѣчь не се нахѣжда никогашн,
 но οὐпотребѣлвасє вх славѣнска та ѡзвѣка за ѡно-
 азѣчны рѣчи, н. п. *Ἀλεξάνδρз, Ξενοφόντз, Ἰρφα-*
ξάδз. ѡ δὸн не страда ницо.

Ο, ο, *ὀμιχρὸν.* ѡ τὸ се произнѣси като славѣн-
 ско то ѡнз. *ὄνος, ὄνομα.* ѡ когѣто се οὐδέγδβн про-
 изнѣсатсе ѡ двѣте чѣсто, н. п. *πρόοδος, ἐξ ὑπροόπτв.*
 ѡ τὸ не страда ницо. (ε)

(ε) тѣкмо вх дѣфдѣгги те *οι, ѡ ου* страда, зацѣто вх
 пѣрвата си со всѣмз гѣви гласѣтз, ѡ во втѣрата го
 ѡзмѣнѣва на дрѣгз.

Π, π, πῖ. ѡ δὸн се произнѣси като славѣнскѣатз
 покѣн. *πέπων, πίπτω.* ѡ когѣто се οὐδέγδβн произ-
 нѣсатсе ѡ двѣте чѣсто, н. п. *ἵππος, κάππα.* ѡ τὸ
 когѣто се намери по ν, вх *ἄρθρα τα τὸν, τὴν, τοῖν,*
ταῖν, τῶν, ѡ по предѣзи те *ἐν ѡ συν,* тѣкожде ѡ
 вх сложѣнны те рѣчи произнѣснє като славѣнско то
 в. н. п. *τὸν πατέρα, τὴν πᾶσαν, τῶν πενήτων, ἐν πᾶ-*
σι, συν πατρὶ, ἐπιπίτω, συμπίτω, като томбатѣ-
 ра, тимбѣсанз, томвенѣтонз, ѣмвѣси, смвѣатрѣ,
 ѣмвѣптв, смпѣптв. ѡ вх дрѣги сѣдѣчи произнѣ-
 снє, каквѣто цю доказѣхмє вх *κάππατα,* ѡ вх
 ν-то, ѡ зрѣ тѣмо.

Ρ, ρ, ρῶ. ѡ τὸ се произнѣси като славѣнско то
 рѣчѣ. *ρήτωρ, ῥήμα.* ѡ когѣто се οὐδέгдбн произнѣ-
 сатсе ѡ двѣте чѣсто, н. п. *ἐπιρῥημα, Σάρρα, Συρ-*
ράπτω. ѡ τὸ нестрада ницо.

Σ, σ, σ, *σίγμα.* ѡ то се произнѣси като славѣн-
 ско то слѣво. *σῶσον, σωτήρ.* ѡ δὸн когѣто се οὐδέ-
 гдбн произнѣсатсе ѡ двѣте чѣсто, н. п. *τάσσω, υλῶσ-*
σα. ѡ предз сѣдѣющи те вѣквы β, γ, δ, λ, μ, ν, ρ.
 произнѣснє като ξ. н. п. *σβέννυμι, σύβρα, εἰσδύνω*
εἰσλάμπω, κόσμος, εἰσνέω, ἰσραήλ, като *ξβєν - ξув,*
εἰсδω - еἰсλ - коsмос - еἰсν - ἰср. (ж)

(ж) Бѣквата с, вх славѣнскѣатз ѡзвѣкз не се произнѣси
 предз сѣчкитє тѣл писменѣ като з, зацѣто всѣкѣй
 ѡзвѣкз си ѡма свѣйствѣто, но тѣкмо предз в, б, ѡ ж,
 н. п. сгарѣю като згарѣю. свѣтѣ като звѣтѣ. сжигѣю
 като зжигѣю. тѣкожде ѡ когѣто се намери вх предѣлѣз

Т, τ, ταῦ. ἢ τό се произнóси като славéнско то твѣрдо. τότε, τέμνω. κογάτο се οὐτὸ γένει произнóсатсе ἢ двé τε χίστο. н. п. πράττω, Ἀττική. ὁπó κογάто се намери вк средѣ рѣчь τὰ по ν, ἢ по ὀνία ἄρθρα ἢ предлóзи цю то рéкохμε вк κάππατα, ἢ πῦ-то. произнóсисе като славéнско то д. н. п. Αντώνιος, ἐντιμος, ἐντόπιος, πάντα. като Ἰνδώνιος, ἕνδι-ἕνδι-πάνδα. τὸν τόκον, τὴν τιμὴν, τῶν τάφων, ἐν τόπῳ, σὺν τόκῳ, като τὸνδóκον, τινδímην, τωνδáfων, ὀνδóπῳ, сινдóкῳ. ἃ когáто ἔ вк дрѣга рѣчь ν-то. тогáва се произнóси χίστο. н. п. σῶσον τὲς δέλτες σε, εἰς ἐνρύχωρον τόπον, εἰς τὸν ἰδιον τόπον, εἰς ἀνοιχτὸν τόπον. каквó то цю рéкох-ме ἢ за κάππατα ἢ π-то.

Υ, υ, ὑψιλον. ἢ ὀно се произнóси като ἰ, ὕμνος, ὕψος, κύριος. (ἢ вк славéнска рѣчь не сè нахóжда никогдá, но οὐпотревлáвасе тóкмо за чѣжестрáнны рѣчи. н. п. ὑπόστασις ὑποστάς, Μύρον мýро, πορφύρα порфýра, Κρύσαλλος крeтáλλ, Εὐθύμιος ἔν.θ.мiй, Εὐρώπα ἔν.р.па, Μωϋσῆς Мωнcей, Παῦλος Πάвeл) ἢ ὀно стрáда тóкмо когáто ἔ вк дiф.θoнги те ав, ἢ ευ. ἢ когáто тiа двѣ те дiф.θoнги прáватз сáми слóгз безз дрѣги писменá, ἢли сто-

сз ἔромз предз нѣкоа рѣчь коá то запóчина стз г, б, ж. н. п. сз Γαβρίηλ, сз βέгомз, сз жалостiю. като згавр. звѣг. зжал. но вк чѣжестрáнны те рѣчи трéвѣва ἢ нiе да сохрáнáваме нiхно то произнóшѣнiе. н. п. Ἰσραήλ, Ἰσмаήλ, да произнóсиме като ἰзраήл ἢ змáиал.

ἀτζ на край рѣчь τὰ, тогáва вк нiхз се произнóси като φ. н. п. αῦ, εὔ, βασιλεῦ, ξεῦ, φεῦ, като ἀφ, ἐφ. βασιλῆφ, ξεφ, φέφ. подóбнѣ ἢ когáто стоáтз предз слѣдýщи те соглáсни писменá, κ, π, τ, θ, φ. χ, ξ, ψ, σ. н. п. ἔυκαρπος, ἔυπρεπής, αὐτός, αὐθις, ἔυφρωςύνη, ἔυχῆ, αὐξάνω, ἔυψύχιος, ἔυσεβής. ἃ предз β, γ, δ, λ, μ, ν, ρ, ξ. ἢ предз сiчки те самоглáсни, като β-се произнóси. н. п. ἔυβελος, αὐγῆ, ἔυδηλος, αὐλή, ἔυμορφος, ἔυνος, ἔυρωσος, ἔυξηλος, ἔυάρεςος, ἔυεργέτης, ἢ прóчал. (s). ἃ когáто ἔ υ-то вк тáл дiф.θoнгоцз ου, тогáва мѣ се гѣвн гласó со вѣкмз, зацóто се произнóси υ. ὕψιλον-то μακάρη ἔ самоглáсно, вк дiф.θoнги те ὀвáче держi мѣсто за соглáсно, зацó каквó то цю рéкохμε нѣкогашз като φ. ἃ нѣкогашз като β-се произнóси. ἃ когáто стоáтз надз нéго (ὀтз гóре) двѣ κάπчици (сир. знáменiе раздѣлѣнiа) тогáва самó прáви слóгз, ἢ произнóсисе χίστο, н. п. αὔλος като αἶλος, ἃ αὐλός като ἀβλός. тáко ἢ αὐπνος, Μωϋσῆς, ἢ прóчал.

Φ, φ, φῖ. ἢ τó се произнóси като φ. φίλος, φέυω. ἢ вк славéнска рѣчь не сè нахóжда, но οὐ-

(s) вк славéнска рѣчь каквó то не сè нахóжда υ, такà не сè намериáтз ἢ дiфθoнги ав, ἢ ευ. ἢ за τó когáто се намериáтз вк нѣкоа рѣчь ἢ вк славéнски те ἢли вóлгарски те кнiги, трéвѣва да сохрáнáваме ἢ нiе Грéчeскo то произнóшѣнiе. н. п. Πάβελз, ἔν.р.па, ἔν.θ.мiй, ἔν.λ.мiй, Ἄνγeстз, като Πάβeлз, ἔν.р.па, ἔφ.θ.мiй, ἔκ.λ.мiй, Ἄνγeстз да произнóсиме.

потреблявасе за чѣжды рѣчи, н. п. φιλόσοφος, φιλοσοφεί, φараώνης, φάρις, и ὄνο не страда нищо въ произношеніе то.

Χ, χ, χι. и ὄно се произноси като славенско то Χ, χαίρει, χριστός. и то не страда нищо. За двояко то негово произношеніе предъ самогласни те и дифтонги те, зрѣ въ Γάμμα та.

Ψ, ψ, ψι. и то се произноси като пс (иαι πσ) и въ славенска рѣчь не се нахожда и ὄно, но оупотреблявасе за чѣжды рѣчи, н. п. ψαλόμης, ψαλτήρ, ψαμψώνης, ψαμψάκης, и то не страда нищо.

Ω, ω, ὠμέγα. и то се произноси като славен. ω. (иαι негово то произношеніе се опредѣлава въ стѣхотвореніе то) ὠμος, ὄμως, πῶς. и ὄно не страда нищо. (*)

Тѣка принадлежи и произношеніе то на-дифтонги те (сир. на-двоегласни те.)

Двоегласни те макаръ се и говоратъ двоегласни, не произносаются двѣче съ двѣ гласа, но съ ѣдинъ, като прѣсти те самогласни, а вѣкатъ дво-

(*) назначи во ѣще, зашю оусъгдѣлаеми те согласни аки и да не страдатъ нищо когато се сусъгдѣлаватъ, по болшей чѣсти двѣче, произносаются като ѣдинственни, а не като съгдѣви, н. п. ἀλλά като ἀλὰ, πολλὰ като πολὰ, γράμμα като γράμα, σάββατον като сάβατον, ἐπίρρημα като ἐπίρημα, γλῶσσα като γλῶσα и проч.

гласни, (дифтонги) зашюто се состоатъ ѡтъ двѣ самогласни вѣквы. и господственни те оубо произносаются слѣдующимъ образомъ αι (ε) αυ (αφ) ει (ι) ευ (εφ) οι (ι) ου (υ), а злоупотребителни те като прѣсти те самогласни.

ΚΟΝΕΨ

произношеніа писменъ и дифтонговъ. (з).

αυψει

(з) Придѣвка. Еллинскій языкъ ѣ доволнъ съ предизложенны те 24. вѣквы, и съ дифтонги те, и по много не мѣ ѣ потребно ни ѣдно. но простоеллинскій (сир. греческю прѣтъ языкъ) не може да ѣ доволнъ само съсъ ниъ, зашюто трѣба да писѣва и нѣкои чѣжды рѣчи, иай и свои нѣкои испорчены (разкалены) съ дрѣги писмена, които се не нахожатъ въ тѣа 24-те. за то ѣнъ оупотреблава и дрѣги ѣще четѣри писмена сложѣни, които двѣче произноси като прѣсти, и сѣтъ слѣдующи те, υχ, μπ, ντ, τξ.

„И υχ оубо оупотреблаватъ за такова произношеніе, коѣто има нашо глаголъ. когато сакатъ да пишатъ гѣмъ, гѣка, гѣбъ, такъ ги пишатъ υχέμι, υχέκας, υχιόνι. и проч.

„ντ. За като славенско то добро, н. п. диванъ, ντιβάνι. доламъ ντολαμᾶς. а нѣкои цареградцы такъ пишатъ διβάνι. δολαμᾶς, сир. съсъ δέλτα и съ кѣпка ѣтъ гѣре, коѣто произносаются като д. а дрѣги нѣкои ни то кѣпка та тѣратъ но само съ δέλτα-τα, δολαμᾶς, διβάνι, καθηφές.

ΓΛῶΣΣΑ ΤΡΙΤΙΑ

За срицѣніе то.

„Срицѣніе то не ѣ дрѹго неѡо, тѡкмо да ѡме-
нѣва нѣкой пѣрво ѣдно по ѣдно сѣчки те писмена
кѡлко то се нахѡждатъ въ ѣднѣ слѡгѣ, а послѣ да
ги ѡзглашѣва (ѡзговѣра) чѣсто сѣчки те ѡз ѣд-
нѡшъ, а въ многослѡжны те рѣчи да повтѣра пѣр-
вы те слѡгове. н. п. въ срицѣніе то на-тѡл рѣчь
ἄνθρωπος, говориме такѡ, ἄλφα νῦ ἄν, θῆτα ρῶ
ᾠμεγα θρω, ἄνθρω, πῖ ὀμικρὸν σῖγμα ποσ, ἄνθρω-
πος, ѡлѣ по нѡвѣятъ взаимноѡчѣтели (ἀλληλοδι-
δακτικῶς) спѡсѡвъ тѡко. ἄν νῦ ἄν, θῆ ρῖ ω θρω
ἄνθρω, πῖ ὀ σῖ ποσ, ἄνθρωπος. ѡ въ дрѹги те тѡко.

„Кѡгѡ то ѣдно соглѡсно писма се нахѡжда по-
междѹ двѣ самоглѡсни, тогѡва тѡ всегдѡ сѣ по-
слѣдно то самоглѡсно се срича, н. п. ἔ-χω, φέ-ρω,
λέ-γω, тогѡ двѡче бѣва въ прѡсты те тѡкмо рѣ-
чи, заѡѡ то въ сложенны те, какѡ то ѣ сложена
рѣчь тѡ такѡ се ѡ дѣли, н. п. συν-α-γαγῆ, συν-α-
να-ζοο-φῆ, ἐξ-ο-μο-λόγη-σις, ἐν-ε-ξι, εἰσ-ά-γω, προσ-ά-
γω, ὑ-περ-έ-χω.

„тѣ. за като нѡше то ц. н. п. τῆσκηον, τῆσκηισμα,
ἔτσι, цѡкнонъ цѡкѣсма ѣцы. а нѣкой пѡтъ ѡ за ч.
н. п. τῆσχα, τῆσρος, τῆσρτзиβѣс, чѡха, чѣросъ, черчи-
вѣ. а нѣкой пѡтъ, ѡ за като влѡшко то ц. (дж) н. п.
τῆσπη, τῆσλεπης. пѣпъ, пѣлѣпъ.

„Кѡгѡ то се намерѡтъ двѣ, ѡлѣ трѣ, ѡлѣ ѡ по
многѡ самоглѡсни въ ѣднѡ рѣчь ѣдно по дрѹго,
тогѡва всѡкое по вѡшкѡ се срича, н. п. θε-ὸς, ἔ-
ᾠ-ος, δι-η-ο-ω, οἱ ὑι-οἱ, заѡѡ то всѡкое самоглѡсно
писма пѣрви самѡ злоѡпотребѣтелиъ слѡгъ.

„Кѡгѡ то се намерѡтъ двѣ соглѡсни писмена по
междѹ двѣ самоглѡсни, ἡко сѡ ѡтъ раздѣлѣми те
пѣрво то се срича сѣ пѣрво то самоглѡсно, а втѡро
то сѣ послѣдно то, н. п. ὄρ-υῆ, πᾶν-τα, ἀρ-χή. ἡко-
ли сѡ ѡтъ нераздѣлѣми те ѡ двѣ те се сричатъ сѣ
послѣдно то самоглѡсно. н. п. ἀ-βρὸς, ἀ-γνὸς, ἀ-κτις,
заѡѡ то тѣ се нахѡждатъ въ нѣкой рѣчи да сто-
лѣтъ зѡ ѣдно ѡтъ крайѡтъ. н. п. βρέχω, γινῶμη, κτῆ-
μα. ѡ проч.

„ἡколи се намерѡтъ трѣ соглѡсни помеждѹ двѣ
самоглѡсни, ἡко сѡ ѡтъ раздѣлѣми те, пѣрво то ѡтъ
нѣхъ се срича сѣ пѣрво то самоглѡсно, а дрѹги те
двѣ те сѣ послѣдно то. н. п. ἄν-θρωπος, σκῆπ-τρου.
ἡко ли сѡ ѡтъ нераздѣлѣми те ѡ трѣ те сѣ послѣ-
дно то самоглѡсно се сричатъ, н. п. ἀρχι-στρατηγος-
ὀσφορησις, ἀ-σπλαυχνος, Ἀ-σκληπιος.

ἡ за да знѡе нѣкой кой се писмена раздѣлѡ-
ватъ въ срицѣніе то а кой нѣ, ѡзлѡгатъ се пѣрво
нераздѣлѣми те, ѡ сѣтъ слѣдѡщи те. βδ, βλ, βρ,
γλ, γν, γρ, δμ, δν, δρ, θλ, θν, θρ, κλ, κν, κρ, κτ,
μν, πλ, πν, πρ, πτ, σβ, σθ, σκ, σκλ, σμ, σπ, σπλ,
στ, στρ, σφ, σφρ, σχ, τμ, τρ, φθ, φλ, φρ, χθ, χλ,
χν, χρ, заѡѡ то тѣ сѣчки те нахѡждатъ се да сто-

ἀτξ на κῶπξ ὀτξ κρίατξ на-ρῑχί τε, κακῶ το
 цо се вῑди вξ слῑδῑющи те рῑчи.

Η Ρ Θ Χ Ο Ζ Υ Τ Θ Λ Α	βδ. βδελύττομαι,	κτ. κτείνω,	στρ. στρέφω,
	βλ. βλέπω,	μν. μνήμη,	σφ. σφαῖρα,
	βρ. βρέχω,	πλ. πλάσσω,	σφρ. σφραγίς,
	γλ. γλωσσα,	πν. πνεῦμα,	σχ. σχῆμα,
	γν. γνώμη.	πρ. πρῶτος,	τμ. τμήμα,
	γρ. γράφω,	πτ. πτώσις,	τρ. τριάς,
	δμ. δμάω,	σβ. σβέννυμι,	φθ. φθόνος,
	δν. δνοπαλίζω,	σθ. σθένος,	φλ. φλόξ,
	δρ. δρῶ,	σκ. σκάπτω.	φρ. φρήν,
	θλ. θλώ,	σκλ. σκληρός,	χθ. χθῶν,
	θν. θνήσκω,	σμ. σμῆνος,	χλ. χλόη,
	θρ. θρίζω,	σπ. σπῶ,	χν. χνόη,
	κλ. κλαίω,	σπλ. σπλάγχνα,	χρ. χρῶμα.
κν. κνημῖς,	στ. στάσις,		
κρ. κρατῶ,		зрῑ на δόλῑ	

ἀ-βρός, ἀ-γνός, ἀ-γρός, ἀ-κίς, Ἀσκληπιός, ἄ-ζρον, ἔ-
 βδομος, κό-σμος, νά-φθα, νε-κρός, νε-φρός, ὄ-πλον, ὄ-
 σφρησις, ἄ-σχημος, ἀ-τμός, ἄ-τρεπτός, δί-φθογγος, ἄ-
 φλεκτός, ἢ δρῑγι такῑва.

раздῑλίμι те.

υδ, γκ, γχ, θμ, κμ, κτρ, κχ, λμ, λπ, λτ, μβ, νδ, νθ,
 ντ, ντρ, πτρ, πφ, ρπ, ρσ, ρχ, σθλ, σλ, σπρ, σρ, σχν,
 τθ, τν, φν, χθρ, χθ, χμ, ἢ сῑчки те цо се οὔτῑδῑ-
 βάλватξ. ββ, γγ, δδ, κκ, λλ, μμ, νν, ππ, σσ, ρρ, ττ, ἢ
 πρόчал.

„Τῑα κογά το се наμῑратξ вξ средξ рῑчῑ τἄ раз-
 δῑάватξε вξ срицῑνῑе то, сир. ἀκο са двῑ, ἑδнῑ

то сξ πῑρво то самоγλῑсно се срῑча, ἢ δρῑго то сξ
 втῑро то, н. п. ἄυ-κυρα, συυ-χωρῶ. ἀκο ли са τρῑ,
 наῑ πῑρво то ὀτξ нῑχξ сξ πῑρво то самоγλῑсно, ἢ
 послῑдни те двῑ те сξ послῑдно то, н. п. παυ-κρά-
 тιος, ἀλεκ-τρύων. τἄκο ἢ οὔτῑδῑβλῑнни те σἄβ-βα-
 τον, Ἄυ-γελος, ἱπ-πος, σἄκ-κος, ἀλ-λά, γράμ-μα, μάν-
 να, ἐπῑρ-ῑημα, γλῶσ-σα, τἄτ-τω, ἢ проч.

„Ἰόψиε τρέξῑва да знἄεμε зацῑ δῑφ-θонги те
 (двоεγλῑсни те) не раздῑάлаватξε нῑто вξ срицῑνῑе
 то, нῑто вξ раздῑάλῑнῑе то на-нῑκομ рῑчῑ, зацῑ то
 всἄκομ рῑчῑ каκῶ то се срῑча, такἄ се ἢ дῑκῑи на
 слῑгове, ἢλῑ ἢ ἱнаκξ, всἄκομ рῑчῑ каκῶ то се дῑ-
 ли на слῑгове, такἄ се ἢ срῑча, н. п. αἶ-νος, ἀν-λός,
 εἶ-δος, ἔυ-δω, οἶ-κος, ῑ-τος, πι-γῑν-ω, κο-λα-κῑν-ω.
 ἢ проч.

„Ἄ κογά то самоγλῑсни те ὀτξ κοῑто се состо-
 ἄτξ δῑφ-θонги те πῑраватξ сἄми слῑгове, тоγάва се
 раздῑάлаватξ со знἄμεнῑе то раздῑάλῑнῑа (') коῑ то
 се τῑρα надξ втῑро то самоγλῑсно, н. п. ἄ-ῑ-διος,
 ἄ-ῑλος, χο-ικός.

„сложῑнни те рῑчи се раздῑάлаватξ каκῶ то
 са сῑврἄни, н. п. συν-εκ-δοχῑ, παρἄ-κλητος, φιλό-
 ξενος, περῑ-λυπος, ἐξ-ομολόγησις, εἰσ-ακῑω, προ-βλέ-πω,
 προσ-καλῶ, συν-ἔρχομαι.

„Κογά то двῑ раздῑάλῑнни, ἢλῑ сложῑнни ἑднἄ
 сξ δρῑга, рῑчи, ὀτῑφῑратξ по ἑднῑ самоγλῑсно
 πῑсма, теγάва ὀновἄ соглῑсно цῑто се нахῑжда
 предξ слῑдῑющῑе знἄμεнῑе (') коῑ то се ἱμενῑва

ἀπόστροφος, еρίχασε со самогласно то на-сѣдѣюща та рѣчь, н. п. ἀφ' ἑ, καθ' ἡμέραν, παντ' ἔλεγον, та-ка се еричатъ ἀφ' ἑ, καθ' ἡμέραν, παν-τέλεγον, тако πα-ρέχω, ὑ-φήλιος, νυ-χθήμερον, ἃ нѣ παρ-έχω, ὑφ-ήλιος, νυχθ-ήμερον, ἢ πρόчал.

Конѣцъ на-срицаніе то.

ГЛАВА ЧЕТВѢРТАЯ

за просѡдіа та, сир. за гласоудареніе то.

„Греческій ѱзыкъ има три тѡкмо ѡксіи, кой-то се вѣкатъ по Гречески тѡни (оудареніа) ἢ сз тѣа тѡкмо трѣте говориме ἢ четѣме право рѣчи те каквѡ то са си вз Греческіатъ ѱзыкъ, сирѣчь надъ кой то слѡгъ ἔ ѡксіа та, тѣамо ἢ нѣе оудараме сз гласѣтъ, н. п. вз тѣа рѣчь, ἀλλὰ, има тѡносъ (оудареніе) на лѣгѣса, за тѡ ἢ мѣ на лѣ оудараме ѡксіа та сз гласѣтъ, ἃ ἃко да нѣмаше ѡксіа та мѡжехмѣ да ἃ речѣме ἢ ἀλλὰ, зацѡ то безъ нѣа кой то не знѣе ѱзыкатъ не знѣе ἢ гдѣ да оударѣи гласѣтъ, ἃ когѡ то ἃ речѣме ἀλλὰ, тогѡва стѡва дрѣга рѣчь, ἢ не знѣчи еке ѡновѡ цѡто го знѣчеше когѡто вѣше ἀλλὰ (зацѡ то ἀλλὰ знѣчи но, ἃ ἀλλὰ дрѣгѡа). тако ἢ вз сѣдѣющи те рѣчи ἀργος ἢ ἀργός, βάτος βατός, μόνη μονή, ἔκτος ἐκτός, θεά θεά, θερμη θερμή, μῖσος μισός, πείθω πειθῶ, ἀνθη ἀνθει, δια δια, δηλος δειλός, χρῆσος χρῆσός. ἢ

дрѣги мнѡги такѣва. Вз тѣа рѣчи, ἢ вз дрѣги подѡбны, като се премѣсти ѡксіа та, ѱзмѣнѡвасе ἢ знаменованіе то на-рѣчь та, сир. ѡтъ дрѣга рѣчь дрѣга стѡва, ἃ вз дрѣги нѣкои когѡто се не тѣри ѡксіа та гдѣ то трѣвѣва, стѡва ἑднѡ рѣчь, коѡ то не знѣчи нѣщо пѡсѣѣ, н. п. λαϊμός цѣ да се речѣ гѣрѡ (ἢли шѣа) ἃ ἃко се речѣ λαϊμός, вѣва рѣчь коѡ то не знѣчи нѣщо на Греческіатъ ѱзыкъ. Каквѡ то ἢ на-ἑднѡ цѣло слѡво се ѱзмѣнѡва рѣзѡмо, когѡто се не полѡжатъ ѡксіи те на прилѣчни те имъ мѣста, ἢли се не произнѡсатъ като цѡ трѣвѣва, каквѡ то цѡ ἔ сѣдѣющее. не сѣдите на ли-ца, но правѣденъ сѣдъ сѣдите, ἢ, не сѣдите на ли-ца, но правѣденъ сѣдъ сѣдите. За тѡ вз кой то ѱзыкъ не се тѣратъ ѡксіи, мѣчно мѡже да го оу-чи нѣкой безъ оучѣтелѡ, ἃко ἢ да мѣ наѣчи прѡ-вила та на-чтеніе то. ἢ Греческій ѱзыкъ като мѣ наѣчи нѣкой дрѣги те прѡвила ѡсновѡтелѡ, сир. като наѣчи произнѡшеніе то на-писменѡ та ἢ на-дѣ-ф-огги те, ἢ каквѡ премѣненіе стѡва нѣкой пѣть вѣ произнѡшеніе то на-писменѡ та, мѡже да го оу-чи ἢ самъ безъ оучѣтелѡ сз ἑдинъ тѡкмо лѣт-кѡнъ, ἢ сз дрѣги потрѣбны кнѣги (тоѡвѡ ѡвѡче се разѡмѣва, ἃко да има вѣдѣнѣе грамѡатѣческо на дрѣги нѣкой ѱзыкъ) сѣчки те Ѣвропѣанѣ, каквѡ то латѣне те (сир. вз латѣнскіатъ ѱзыкъ) францѣзе те, италіанѣ те, нѣмцы те, ἢ дрѣги те, не тѣратъ ѡксіи вз кнѣги те си. по тѡа примѣрѣ сѣдѣватъ ἢ рѣ-

СИТЕ И СЕРБИТЕ (КАКВОТО И ВЛАСИ СЕ ЦЮ ПОСЛѢДЪ-
ВАХА) ТѢКМО ВЪ ГРАЖДАНСКИТЕ СИ КНИГИ, А ѢТЪ
ЦЕРКОВНЫТЕ НЕ ИЗВѢДАТЪ ѢКСИТЕ, КАКВОТО И ГРЕ-
ЦЫТЕ (И). ЗА ТѢ ГОВѢРИМЕ СЕГА ЗА ѢКСИТЕ, КОИ
СА, И КАКВИ СА, И ГДѢ СЕ ТѢРА ВЛАСКА ѢТЪ НИХЪ ВЪ
ГРЕЧЕСКИАТЪ ѢЗЫКЪ.

„ТѢНИ (СИР. ѢКСИ) СА ТРИ { ѡξεϊα ()
βαρεϊα ()
περισπωμένη ()

„ѢКСΙΑТА ѢМА ТРИ МѢСТА { λήυσα... ἀγαθός. (i)
παρалаήυσα... λιθός.
προπαρалаήυσα ἄνθρωπος.

(И) НѢКОИ СЕГАШНИ БѢЛГАРСКИ СПИСАТЕЛИ ѢСКАТЪ СОВѢМЪ
ДА ѢТМѢТНАТЪ ѢКСИТЕ ѢТЪ БѢЛГАРСКИАТЪ ѢЗЫКЪ ПО ПРИ-
МѢРАТЪ НА ѢУРОПѢЙСКИТЕ НАРѢДИ, И ДОБРѢ БЫ БЫЛО ТО-
ВѢ НѢЩО, НО ПОНѢЖЕ МНОГО БЕЗЧИНѢ И НЕСОГЛАСѢ СЕ ПРО-
ИЗВѢДИ ВЪ НЕГО, И СЪ ѢКСИТЕ И БЕЗЪ НИХЪ, ЗАТѢ НЕ СО-
ГЛАСѢВАТЪ СѢЧКИТЕ ДА ГИ ѢЗССТАВАТЪ, НО ВРЕМѢТО ЦЕ
ДА ѢСПРАВИ ТѢА НЕДОСТАТОКЪ.

(i) НА ЛѢГСА СЕКОГАНЪ СЕ ТѢРА ΒΑΡΕΙΑ, КОГАТО ѢМА ПО
НѢМ ДРѢГА РѢЧЬ ДА ПОСЛѢДѢКА БЕЗЪ НѢКОЕ ПРЕСЪЧѢНѢ,
КАКВОТО Н. П. ὁ καλὸς ἀγαπᾷ τὸν καλὸν, καὶ ὁ
κακὸς τὸν κακόν. А КОГАТО ПРИ ЛѢГСА ѢМА ΤΕΛΕΙΑ
ΣΥΜΗ (СОВЕРШЕННА ТѢЧКА) ТАМО НА ЛѢГСА НЕ СЕ ТѢРА
ΒΑΡΙΑ НО ѢКСΙΑ, Н. П. ἀγαπᾷ τὸν θεόν. РЕКОХМЕ ЗАЩѢ
НА ЛѢГСА СЕКОГАНЪ СЕ ТѢРА ΒΑΡΙΑ, АКО ЛѢ Ѣ СОВЕРШЕН-
НА ТѢЧКА (τελεία συμῆ) ѢКСΙΑ, НО НѢ НА СѢЧКИТЕ ЛѢ-
ГСИ, ЗАЩѢТО ѢМА ЛѢГСИ ЦЮТО ПРИМАТЪ περιπωμένη.

„ΒΑΡΙΑ ѢДНО ТѢКМО { λήυσα. σοφὸς ἀνὴρ.

„ΠΕΡΙΣΠΟΜΕΝΗ ѢМА ДВѢ { λήυσα. ἀγαπᾷ.
παρалаήυσα. πρῶτος.

„ѢТЪ ТѢМ ТРИТЕ МѢСТА, СИР. ѢТЪ ЛѢГСА, ΠΑΡΑΛΗΓ-
СА, И ΠΡΟΠΑΡΑΛΗΓСА, НИКОГДА НЕ СЕ ТѢРА ПО НАГѢ-
РЕ ѢКСΙΑ ВЪ ГРЕЧЕСКИАТЪ ѢЗЫКЪ. А ЛѢГСА СЕ ВЪКА
НА-СѢКОМ РѢЧЬ ПОСЛѢДНИЙ (НАИ КРАЙНИЮ) СЛѢГЪ. ΠΑ-
ΡΑΛΗΓСА, ВТОРЫЮ ДО НЕГО, ΠΡΟΠΑΡΑΛΗΓСА ТРЕТЮ, А
ЧЕТВѢРТЮ И ДРѢГИТЕ КОЛКО ДА СѢ ѢЩЕ НА ГѢРЕ НЕ-
МАТЪ ѢМЕНА, ЗАЩѢТО, КАКВОТО ЦЮ РЕКОХМЕ СѢМО
НА ТРИ МѢСТА СЕ ТѢРА ТѢНОСЪ (ѢКСΙΑ ИЛИ ѢУДАРЕ-
НѢ). НА ПРИМѢРЪ

СѢКОМ РѢЧЬ ТАКА СЕ ВРОИ { ἄν-θρω-πος.
ДО ТРИТЕ СЛѢГОВЕ, А ДРѢ- ἔ-ρα-νι-ος.
ГИТЕ НЕМАТЪ ѢМЕНА. ἀρ-χι-ερά-τη-γος.
ἔν-δαι-μο-νέ-σα-τος.

λήυσα
παρалаήυσα
προπαρалаήυσα

„ѢКСИТЕ ДАВАТЪ НА РѢЧИТЕ НѢКОЕ ѢУКРѢПЛѢ-
НѢ И ЖѢВОСТЬ, И ЗА ТѢ ТРѢВѢВА СЪ ГОЛѢМО ВНИМА-

УНЪ, И ТОКА СЕ РАЗѢМѢКА ТѢКМО ЗА ѢНѢМ ЛѢГСИ, КОИ
ТО НЕ ПРИМАТЪ περιπωμένη.

ніе да ги изгледѣваме, ѿ да ги произносиме (к)

(к) Но трѣбва ѿ това да знаеме, защо въ славенскіятъ ѿзвѣкъ не се нахождатъ никогашъ двѣ ѡскіи надъ една рѣчь, но въ Греческіятъ случавася нѣкоѿ пѣтъ да си прѣшатъ едни рѣчи ѡскіа та на предидѣща та рѣчь, кой то се говоратъ *εὐκλιτικά*, затѣ когѣто се намератъ двѣ ѡскіи въ една рѣчь, като що е това *τὸ ὀνοματὸς σὺ, τὸ ὀνομα σὺ*, произносатся ѿ двѣ те чисто, но пѣрва та пѣ славо, а втора та пѣ жико (ако ѿ Кѣръ Дарварісѣ въ своѣ та си простоеллинска Грамматика на страница 211, стих. 1. говори, защо въ такѣвъ случай, сир. когѣто надъ една рѣчь стоѣтъ двѣ ѡскіи, пѣрка та ѡтъ нѣхъ совсѣмъ не се произноси, сир. ѡстава недѣйствиелна, а токмо втора та работи) това бѣче азъ мнѣ да се раздѣлѣва само за простоеллинскіятъ ѿзвѣкъ, а не ѿ за чистыятъ ѣллински, зашто то сѣчко нѣщо що то е притворно, тѣ е токмо еднѣ подражаніе на-естѣственно то, а никогдѣ не може да ѿма сила ѿ дѣйствие колко то естѣственно то, тако ѿ въ тѣа рѣчи *τὸ ὀνομα σὺ, τὸ ὀνοματὸς σὺ, ὁ ἥλιος μὲν, ὃ ἥλιε μὲν*, пѣрвы те ѡскіи са естѣственны ѿ коренны, а вторы те привнесены ѡтъ послѣдствѣющы те наклонителны (*εὐκλιτικά*) частицы, ѿ какѣд можатъ да се прѣзратъ ѡнѣ всеконечно, ѿ да дѣйствѣватъ токмо привнесены те;

„А когѣто се намератъ въ една рѣчь ѿ *περισπωμένη* ѿ *ὄξεϊα*, н. п. *εἶπέ μοι, ἢ γλωσσά μιν*, само прѣспомѣни работи, а ѡскіа та ѡстава недѣйствиелна. ѿ това бѣка, зашто то не можатъ да се произнесѣтъ двѣ ѡскіи чисто, когѣ то стоѣтъ надъ двѣ, еднѣ по

„Дѣхове са двѣ $\left\{ \begin{array}{l} \psi\iota\lambda\eta \quad (^\circ) \\ \delta\alpha\sigma\epsilon\iota\alpha \quad (^\circ) \end{array} \right.$

„Бѣлкамъ рѣчь Греческа колѣ то започѣна ѡтъ самогласна бѣква, ѿлѣ ѡтъ дѣф.φ.ο.γ.ο.σ.ζ (двоегласна) прѣйма въ начинателно то самогласно по еднѣ ѡтъ тѣа дѣхове, сир. ѿлѣ *ψιλη*, ѿлѣ *δασεϊα*. н. п. *ἀγαπῶ, ἀρπάζω, αὐτός, ἕτως*. а кой рѣчи прѣиматъ *ψιλη*, кой *δασεϊα*, нѣго може да наѣчи нѣкоѿ въ Грамматика та гдѣ то са ѿзложѣни сѣчки те *δασυόμενα* (што прѣиматъ *δασεϊα*) по алфавитѣ. ѡтъ согласны те писменѣ само еднѣ ρ, прѣйма дѣхъ, ѿ когѣто еднѣ рѣчь заѣца ѡтъ ρ, тогѣва прѣйма *δασеϊα*, н. п. *ῥῆμα, ῥάπτω*. а когѣто се оѣсѣгѣви по срѣтъ рѣчь та ρ - то, тогѣ пѣрво то ѡтъ нѣхъ прѣйма *ψιλη*, а второ то *δασеϊα*, н. п. *ἐπιῥῆμα συρ-*

дрѣги, слѣгове. но когѣто се намератъ двѣ варіи въ двѣ слѣга еднѣ по дрѣги, бѣче въ двѣ рѣчи, тогѣва не пѣрва та но втора та дѣйствѣва, н. п. *ὁ δια σὲ θεοπάτωρ*, произноси се като *ὁ δια σὲ θεοπάτωρ*. ѿлѣ ако бѣде втора та прѣспомѣни тѣа дѣйствѣва, н. п. *διὰ σὺ, μετὰ σὺ*, като *διασὺ μετασὺ*. а когѣто се намератъ три, тогѣва що бѣка; тогѣ само трѣта та работи, а пѣрвы те двѣ те ѡставатъ недѣйствиелны, н. п. *ὑπὸ τὴν σὴν, μετὰ τὸ πάθος*, като *ὑπο τὴν σὴν, μετα το πάθος*. тако ѿ ако бѣде нѣколѣ ѡтъ нѣхъ ѿ *περισπωμένη*, н. п. *διὰ τὴν λόγιν, τῶν τὴν λόγιν*. а чѣтыри; *τὶ τὸν τὸ νίκος*, пѣрва та ѿ четвѣр- та та се произносѣтъ.

иъз оуѣстѣ на оуѣченицѣ те си, и когáто ги вѣ-
датѣ да се наѣчатѣ да четáтѣ и да срѣчатѣ прá-
вино, и да раздѣлáватѣ рѣчи те на слóгове до-
врѣ, и да познáватѣ кóлко слóгове йма въ сѣком
рѣчи, трѣвѣва да ймѣ показѣватѣ тогáва и óтѣ
граммáтѣка та да изѣчѣватѣ иъз оуѣстѣ склонѣнѣя
та, и дрѣго що ѣ потребно.

конѣцъ на-просóдѣя та.

ГЛАВА ПÁТНА

ЗА СЛÓГАТѢ.

„Шо ѣ слóгѣ; слóгѣ господственнó ще да се
речѣ, нáй мáлко варемѣ едно сáмоглáсно и дрѣго
соглáсно писмá стáвени на кѣпѣ, и изглáшáватсе
и двѣ те иъз еднáшѣ. н. п. па-вá-ро-ме. илѣ едно
самоглáсно и нѣколко соглáсни на кѣпѣ, н. п. прáу-
ма, урáм-ма, срá-теу-ма. но злоупотрѣвѣтели и сѣ-
чки те самоглáсни, и дѣф.огги те говорáтсе слóго-
ве, понѣже сáми по сѣбе безѣ помощѣ тá на-дрѣ-
ги те прáватѣ слóгове. н. п. η, ó, αι, οι, ει, ε, ω.

„Óтѣ тѣка закáючáваме защó слóго се раз-
дѣлáва на господственѣ и злоупотрѣвѣтелиѣ. спо-
ретѣ число то на-слóгове те, рѣчи те еднѣ са еднó-
нослóжны, като *νῆς, πῆς, χεῖρ*. дрѣги двонослóжны,

като *ἄρτος, κρέας, οἶνος, ἀνά*. дрѣги тронослóжны,
като *ἀγαθός, δίκαιος, οἰκτίρων*. дрѣги четверослóж-
ны, като *ἐλεῆμων, ἐλευθερός, παράδεισος*. дрѣги па-
тослóжны, като *εὐαγγέλιον, εὐδαιμονία, δεδοξασμέ-
νος*. и прóсто рѣчи многослóжны, като *ὕψηλοκάρ-
τιος, ἑκατονταπλασίον*, и прóча. различествѣе ó-
вáче слóгѣ óтѣ еднóслóжна рѣчь, защó то слóго
не знáчи нѣщо, н. п. *πα, νβ, πν, λα, γα*, а еднó-
слóжна рѣчь знáчи еднó нѣщо, н. п. *νῆς, φῶς, πῦρ,
πᾶς, χεῖρ, πῆς, ῆς, μῦς*. нахóждатсе óвáче нѣкои слó-
гове, който мóжатѣ да са заедно и рѣчи, н. п.
σὺ, ναί, πῆ, πῶς, ὄς, με, μοί, τῶ, τήν. и дрѣги та-
кѣва.

ГЛАВНОЕ ПРÁВИЛО

ЗА ПОЗНАВÁНѢ ТО НА-СЛÓГОВЕ ТЕ.

„Кóкото са самоглáсни писменá въ еднá рѣчь,
тóлко са и слóгове, илѣ ако йма и нѣколко дѣф-
.огги въ нѣком рѣчь и óни се врóатѣ за по е-
днó самоглáсно, за тó кóкото са самоглáсни и
дѣф.огги въ рѣчь тá, тóлко са и слóгове, н. п.
ἀν-θρο-πος, ἑ-ρα-νοί. илѣ ако въ нѣком рѣчь се на-
хóждатѣ сáмо нѣколко дѣф.огги, тóлко са и слó-
гове, н. п. *οἵ-χοι, μῆ-σαι, ἐν-ει-δεῖς*. всáка рѣчь ка-
кѣто се срѣча, такá се и дѣли на слóгове, илѣ

каквото се дѣла на слогове, така се и срѣча. каквото що доказáхме пространно въ главѣ третая въ срицáнїе то.

КОНЕЦЪ

на-пáвилно то чтѣнїе и срицáнїе.

„Сїа вамъ ѿ любезнїи дѣти азъ въ даръ приношѣ,
Братцѣ собравъ ѿ разнїхъ грамматицъ, а вáсъ
всѣхъ прошѣ.

„Иже да въ сїхъ оумъ вáшъ еще азъ дѣтства на-
пáвите,

Ибо сїми недѣвнаа оудобъ испáвите.

